

SAK 3

Bedre lønnsomhet, lys i husan og lavere CO₂-utslipp

Forslag til vedtak:

Styret inviterer årsmøtet til å fatte slikt vedtak:

«Årsmøtet tar innledningen til Svein Thompson fra Stakeholder AS til orientering.

De siste årene har både hvitfisk- og pelagisk sektor opplevd en kraftig reduksjon i de samlede kvotene. I hvitfisksektoren er det særlig den konvensjonelle havfiskeflåten som har fått et betydelig fall i lønnsomheten. Andre fartøygrupper i hvitfiskesektoren har i større grad blitt kompensert gjennom økte priser. For pelagisk trål har manglende kvoter på tobis, øyepål og lodde hatt stor negativ innvirkning på inntjeningen. Fra 2026 vil resten av den havgående pelagiske fiskeflåten kjenne konsekvensene av de kraftige kvotekuttene på makrell, kolmule og nordsjøsild.

Denne utviklingen i kvotene vil legge et sterkt press på lønnsomheten og aktiviteten i fiskeflåten de nærmeste årene. Stakeholder-rapporten fra oktober dokumenter tydelig et ønske fra rederier om ordninger som gjør det enklere å tilpasse drift, utnytte fartøyenes kapasitet og redusere driftsrisiko når kvotekuttene er så store som nå. Mer fleksibilitet vil bidra til å redusere drivstofforbruket og CO₂-utslippene i fiskeflåten. Årsmøtet understreker at ordninger som krever minimal administrasjon fra forvaltningens side, må etableres allerede i 2026. Fartøygruppene pelagisk trål og ringnot er kjent med kvotebytteordningen, og mekanismene her kan med fordel utvides til flere fiskeri i 2026.

Behovet for fleksibilitet ble også løftet frem i Eidesen-utvalgets innstilling fra desember 2016. Utvalget påpekte viktigheten av mer kortsiktig fleksibel tilpasning i fiskeflåten, tilpasset rederienes operative behov. Blant forslagene var en markeds plass for kvoteutveksling, der rederier kunne bytte, leie ut eller leie inn kvoter innenfor et kvoteår. En slik markeds plass ville sikre en mer effektiv kvoteutnyttelse, samtidig som grunnleggende fordelings- og ressursprinsipper ble ivarettatt. Regjeringen fremhevet i Stortingsmelding 32 (2018–2019) «Et kvotesystem for økt verdiskaping — en fremtidsrettet fiskerinæring» at kortsiktig fleksibilitet både reduserer og gir mer effektiv utnyttelse av ressursgrunnlaget, særlig i perioder med store svingninger i kvotene. Forslagene fra Eidesen-utvalget er derfor fortsatt relevant for å styrke lønnsomhet og aktiviteten i fiskeflåten og bærekraft.

Parallelt står fiskeflåten midt i en omfattende klimaomstilling. Norge har som mål å halvere utslipp i fiskeflåten innen 2030 og samtidig bidra til globale reduksjoner. Dagens klimapolitikk har vist at tiltak som reduserer nasjonale utslipp kan føre til økte globale utslipp, noe som har fått regjeringen til å varsle en gjennomgang av tiltakene. Årsmøtet mener at fiskeflåtens adgang til å bunkre avgiftsfritt som skip i utenriksfart må videreføres. Et bortfall av ordningen vil føre til økt bunkring i utlandet og til havs, med økte utslipp, karbonlekkasje, svekket bunkersinfrastruktur langs kysten og større risiko for råstofflekkasje ut av landet.

Den særnorske CO₂-avgiften gir en betydelig merkostnad til fiskeflåten og virker konkurransevridende når avgiften ikke er harmonisert med land det er naturlig å sammenligne seg med. En særnorsk avgift er ikke bærekraftig for norsk fiskerinæring og kan føre til bortfall av marginale fiskerier, reduserte fangster, økt press om ytterligere strukturering i flåteleddet, mer sesongfiske, svekket fornyingsevne og en brems i det grønne skiftet. Årsmøtet påpeker også at dagens kompensasjonsordning, der kompensasjonen først fastsettes året etter, er lite forutsigbarhet. Dette oppleves særlig utfordrende i en tid preget med kraftige kvotekutt og økende kostnader.

Samlet viser utviklingen at økt fleksibilitet, forutsigbarhet og klimavennlige ordninger er nøkkelen til å sikre bedre lønnsomhet, opprettholde aktivitet langs kysten og redusere CO₂-utslipp i norsk fiskeflåte.»